

ТАРИХИМИЗГА назар ташласан, Ўрта Осиё шаҳарларида бундан 2—3 минг йил ilgari ҳам маҳаллалар бўлганини гувоҳи бўламиз. Самарқанд, Тошкент, Бухоро каби шаҳарлар араблар истилоси ва исломдан олдин шаклланиб бўлиб, улардаги ўша замонага хос услубдаги уй-жой қурилишлари ҳозирги кунда ҳам кўриш мумкин. Тарихий манбаларда баён қилинишича, бозор майдонлари шаҳар маркази ҳисобланган ва уни «Чорсу» деб аташган. Кўплаб шаҳарлар ўз даҳаларига эга бўлиб, уларга маҳалла оқсоқоллари раҳбарлик қилишган.

Кишилар касб-корига қараб шаҳар ва қишлоқларда тўпланиб йиғилганлар. Кейинчалик бу ерларда маҳаллалар барпо бўлиб, тегишли касб-хўнаро бўйича номлар билан атала бошланган. Масалан, Деҳрез-кувчилик, темирчилик, заргарлик, сандиқчилик, қосибчилик, тўқувчилик, кулоллик, қурувчилик, эгарчилик, пишқоччилик...

Маҳалла шундай таъриб масканики, бу ерда ҳар бир оила, инсоннинг дунёқарши, ҳаёт йўли, ватанпарварлик ва байналмиллик ҳиссиёти ўтмишга ва ҳозирги ҳаётга қарата бўлган муносабати мужассамланган. Биргина Улуғ Ватан уруши йилларини олайлик. Ҳужумчилик, ҳусусан она шахримиз Тошкент ва унинг маҳаллалари бошқа жойлардан кўчириб олиб келинган ўн минглаб турли миллат вакиллари, етим болалари, ногирон ва мажруҳларни ўз бағрига олиб, толганини бирга баҳам кўриб, меҳнатга, ҳунарга, оқибатли бўлишга ўргатди. Уларнинг ақсариёт қисми маҳаллаларда бошпана топиб, оила кўриб, Ахир бу ўзбек халқининг бағри кенглиги, инсонийлиги, марҳаматли ва мурувватли эканлиги эмасми? Ҳа, савобли иш қилиш, салом-алик, одамгарчилик, меҳрибонлик, меҳнатсеварлик, меҳмондўстлик, гуноҳ иш қилишдан қўрқиб байналмиллик ўзбек миллатининг қон-қони, онига сингиб кетган.

Галнинг сирасини айтганда, асосий иш, хоҳ у сиёсий, хоҳ тарбиявий бўлсин маҳаллалардан бошланади. Афсуски, бу масканлардаги муаммолар йил сайин кўпайиб шу кунгача етиб келди. Уларни санаб касб адоги бўлмайдими. Маҳаллаларда болалар богчаси, мактаблар, соғлиқни сақлаш муассасалари етишмайдими, газлаштириш, электр тармоқлари, телефон, йўл, транспорт, ирригация шохобчалари, маданий муассасалар, коммуникация, спорт ва болалар майдончалари ачинадими ахволда. Пойтахтнинг давлат уй-жой билан ҳусусий (маҳаллалар жойлашган) шўбалар орасидаги тафовут ер билан осмонда.

Ҳусусий уй-жой шўбасининг сув билан таъминланиши 46, ер ости қувурлари 38, газлаштириш 80 фоиздан кўпроқ, болаларнинг мактабгача муассасалар билан таъминланиши 76 фоизни ташкил этса, аммо кўпгина маҳаллаларда ҳанузгача кўчалар қайта таъмирлашга муҳтож, йўллар асфальтланмаган, ариқ-зовурлар ташландиқ ҳолатда, ахлатлар вақтида ташиб кетиляпти. Бу муаммолар пойтахтдаги деярли барча маҳаллалар, айниқса эски шаҳар қисмига кўпроқ тааллуслиқдир.

Биргина Акмал Икромов районини олсан, ундаги 152 та савдо тармоғининг 33 таси, 47 болалар богчасининг атиги 17 таси ҳусусий — маҳалла шўбасида жойлашган. Ваҳоланки, богчага му-

тож кичкинтойлар маҳаллаларда деярли тўрт марта кўп. Шу туфайли бу жойлардаги аёллар орасида ишсизлик анчагина. Бир хонадонда 3—4 оиланинг яшаш эса турмуш қийинчиликлари янада мураккаблаштирмақда.

Ижтимоий адолатсизликка чек қўйиш, ҳусусий ва давлат уй-жой шўбалари ўртасидаги катта тафовутни йўқотиш мақсадида «Маҳалла» дастури ишлаб чиқирилиб, шаҳар Совети ижроия қўмитаси томонидан тасдиқланди. Бу ҳужжат тақомиллаштиришни талаб этса-да, аммо унда ижтимоий, маданий-маиший, коммунал вази-рлар ўз ақсини топган. Дастурга кўра шу йилнинг ўзига 12 километр узунликдаги водопровод но-ви, 23 километр узунликдаги ер ости қувурлари ётқизилади, 93 километрдаги кўчаларда ёритиш тар-моқлари яхшиланади, 4 та мактаб,

район озиқ-овқат савдоси бошқар-маси аса 4710 сўм муқофот пули-ни маҳаллаларга байрам дастурхо-нини беашига ишлатгани одамлар-нинг сира эсидан чиқмас керак. Жамиятимиз қийин ва оғир дам-ларни бошидан кечирмоқда. Ҳаёт-нинг ўзи ҳар биримизнинг олди-мига қандай йўл тутиш керакли-гини танилаб олиш заруратини қў-ётгани маҳалла ва унинг қўмита-лари, фаоллар масъулиятини яна-да оширади. Шу боис маҳаллалар обрўсини кўтариш, уларга барча шароитларни яратиб бериш, эркин-лик ва ҳуқуқ бериш зарур. Энди-ликда ҳар бир жамоада ўз идора-си, чойхонаси бўлган гузарига, жамғарма бисотхонаси ўз ҳисоби-га эга бўлиши талаб этиляпти. Қўмиталар обрўси ва ҳуқуқини ошириш мақсадида уларни оталиқ ташкилотга бириктириб қўйиш лозим. Маҳалла ҳудудидаги қури-лиш, ободончилик, паспорт режи-ми, жамоат тартибини бузганларга чора кўриш, майда безориларни суд қилиш, оила мустақамлигини таъминлашга қаратилган барча ишлар қўмита иштироки ва рози-лиги билан қилиниши керак. Рай-он Совети ҳамда унинг ижроқўми капитал ва моддий маблағлар, уй-жой, ноёб ва йамчилик моллар тақ-симотини ҳам биргаликда ҳал эти-ши мақсадга мувофиқдир.

Яна бир масала. Шаҳарда кўп қаватли уйлардан иборат мавзе-лар бор. Бу жойларда мавзе ва уй қўмиталари ишлаб турибди. Аммо ташаббус билан ташкил этилган маҳаллалар ижроқўм томонидан расмийлаштирилмаган. Келажакда улар маҳалла сифатида ҳал эти-либ, турар жой бошқармаларининг ҳуқуқини қўмиталарга бериш ма-қсадини ҳал қилиш зарур. Уму-ман маҳалла ва қўмиталар таъ-сирчанлигини ошириш борисида қилинадиган ишлар талайгина. Ҳужумчилик тартиби бузганларга чора кўриш, майда безориларни суд қилиш, оила мустақамлигини таъминлашга қаратилган барча ишлар қўмита иштироки ва рози-лиги билан қилиниши керак. Рай-он Совети ҳамда унинг ижроқўми капитал ва моддий маблағлар, уй-жой, ноёб ва йамчилик моллар тақ-симотини ҳам биргаликда ҳал эти-ши мақсадга мувофиқдир.

«Маҳалла» дастури—назоратимизда

Т у р м у ш тақозоси

политикина, 4 та чойхона, савдо шохобчалари, ҳаммом фойдаланиш-га топширилади, 8000 дан зиёд хонадонга телефон ўрнатилди. 1995 йилга бориб, шаҳар маҳал-лалари тўлиқ газлаштирилади, ка-нализация ва сув шохобчалари билан таъминланади. Бунинг учун ҳукуматимиз томонидан 170 мил-лион сўм маблаг ажратилган.

Ўз ақдоқларининг ўтмиши, бой тарихи, маданияти, ҳатто миллий аниқлашни унутмаган айрим кишилар, маҳалла эскилик қолди-ғи, ўз ўрнини аллақачон йўқотган деб ҳисоблаб, миллий ғурурини, урф-одатларининг оёқ ости қи-лишгача бориб етишди. Шу боис-дан ҳам бизнингча, маҳаллалар маъ-навий обрўси ҳозирги мураккаб шароитда яна ўзининг тўла маъ-нунига эга бўлмоқда. Бунинг ўзбе-кистон Компартияси Марказий Қўмитаси, ҳужумчилик ҳукумати, шаҳар совети шаҳар маҳаллалари тараққиётига қаратилган қатор фармойишлари, ҳаракат дастурла-ри, амалий ишларидан ҳам би-лишимиз мумкин.

Ҳозирги даврдаги асосий вази-фа маҳаллалар ўртасидаги ҳам-корликни кучайтириш, таъриба ал-машиш, гўзал анъана ва удумлари-ни тиклаб, уларга янада сайқал бериш, оилани мустақамлаш, ёш-лар ўртасида таълим-тарбия ишла-рини кучайтириш, халқимиз дара-жасини моддий ва маънавий то-мондан яхшилашдан иборат. Айнан шу мақсадда Тошкент шаҳри ва унинг ҳар бир районида маҳалла-лар ишчи мувофиқлаштириш ке-нашлари тузилди. Дастлабки кў-лардан Акмал Икромов, Ҳамза, Октябрь, Киров районларидаги кенашлар амалий ҳамда хайрли ишларни бошлаб бердилар.

Демократия ва ошқоралик ту-

ҳозирги қайта қуриш шароитида катта кўчидир. Агар ҳужумчи-лик, шахримиз ҳудудида, шунинг-дек кишини ҳужумчилик шаҳар ва қишлоқлари маҳаллалари ўртасида биродарлик ҳамда қўшничилик алоқалари ўрнатилса, мусобақа йўлга қўйилса бу масканлар обод бўлибгина қолмай, халқлар ўртаси-даги дўстликни янада мустақам-лашга ёрдам берган бўлар эди. Ҳозирги ҳаёт ҳам шунини тақозо этмоқда.

Ҳинда Акмал Икромов район фирка қўмитаси турар жойларда сиёсий-тарбиявий, маданий-оқартув ишларини кучайтириш борисиди махсус қарор қабул қилди. Бу ҳужжатда маҳалла, уй қўмиталари ишларини кескин яхшилаш чора-тадбирлари кўзда тутилган. Тур-рар жойлардаги муаммоларни ҳал қилишда амалий ёрдам кўрсатиш мақсадида партия, совет ҳодимла-ри, фаоллар ҳар бир жамоага би-риктириб қўйилди. Районқўм мавзе (квартал)ларда ташкил этил-ган маҳаллаларни расмий равишда ҳисобга олиб тўғри иш қилди.

Шуни ҳам айтиш керакки, юза-га келган қийинчиликларни ҳал қилишда ташаббус билан амалий ёрдам бераётган корхона ва таш-килотлар тобора кўпайиб бормоқ-да. Ўзбекистон ССР Автомобиль ва йўллари Вазириги, унинг «Уз-дестройтехника» ишлаб чиқариш бирлашмаси ўз ҳисобидан 150 ми-нинг квадрат метр жойни ас-фальтлаб, 850 метр узунликда те-мир-бетон ариқлар ётқизи берди. Шаҳар ва район меҳр-шафқат жам-ғармалари етим болалар ва кўп қаватли оилаларга 100 ми-нинг сўм-лик кийим-кечак ажратди. Шаҳар ошхоналар трести 156 ми-нинг сўми чойхоналарга, Акмал Икромов

район озиқ-овқат савдоси бошқар-маси аса 4710 сўм муқофот пули-ни маҳаллаларга байрам дастурхо-нини беашига ишлатгани одамлар-нинг сира эсидан чиқмас керак.

Жамиятимиз қийин ва оғир дам-ларни бошидан кечирмоқда. Ҳаёт-нинг ўзи ҳар биримизнинг олди-мига қандай йўл тутиш керакли-гини танилаб олиш заруратини қў-ётгани маҳалла ва унинг қўмита-лари, фаоллар масъулиятини яна-да оширади. Шу боис маҳаллалар обрўсини кўтариш, уларга барча шароитларни яратиб бериш, эркин-лик ва ҳуқуқ бериш зарур. Энди-ликда ҳар бир жамоада ўз идора-си, чойхонаси бўлган гузарига, жамғарма бисотхонаси ўз ҳисоби-га эга бўлиши талаб этиляпти. Қўмиталар обрўси ва ҳуқуқини ошириш мақсадида уларни оталиқ ташкилотга бириктириб қўйиш лозим. Маҳалла ҳудудидаги қури-лиш, ободончилик, паспорт режи-ми, жамоат тартибини бузганларга чора кўриш, майда безориларни суд қилиш, оила мустақамлигини таъминлашга қаратилган барча ишлар қўмита иштироки ва рози-лиги билан қилиниши керак. Рай-он Совети ҳамда унинг ижроқўми капитал ва моддий маблағлар, уй-жой, ноёб ва йамчилик моллар тақ-симотини ҳам биргаликда ҳал эти-ши мақсадга мувофиқдир.

Яна бир масала. Шаҳарда кўп қаватли уйлардан иборат мавзе-лар бор. Бу жойларда мавзе ва уй қўмиталари ишлаб турибди. Аммо ташаббус билан ташкил этилган маҳаллалар ижроқўм томонидан расмийлаштирилмаган. Келажакда улар маҳалла сифатида ҳал эти-либ, турар жой бошқармаларининг ҳуқуқини қўмиталарга бериш ма-қсадини ҳал қилиш зарур. Уму-ман маҳалла ва қўмиталар таъ-сирчанлигини ошириш борисида қилинадиган ишлар талайгина. Ҳужумчилик тартиби бузганларга чора кўриш, майда безориларни суд қилиш, оила мустақамлигини таъминлашга қаратилган барча ишлар қўмита иштироки ва рози-лиги билан қилиниши керак. Рай-он Совети ҳамда унинг ижроқўми капитал ва моддий маблағлар, уй-жой, ноёб ва йамчилик моллар тақ-симотини ҳам биргаликда ҳал эти-ши мақсадга мувофиқдир.

Тошкент шаҳри маҳаллаларида олиб борилаётган ижтимоий-сиё-сий, маданий-оммавий ишлар, уларга ҳошимий томонидан кўрс-атилаётган эътибор ва амалий ёр-дамлар нафақат ҳужумчилик, балки қўшни ҳужумчилик вилоятла-рини ҳам қизиқтирмақда. Май ойида қўшни Ленинобод вилояти-дан бир қанча маҳалла қўмитаси раислари, фаоллари таъриба ал-машиш мақсадида пойтахтимизга ташриф буюришди. Тошкент ша-ҳар ижроқўми раислигида давра суҳбати уюштирилди. Киров рай-онининг бир қатор маҳаллаларида шў таърибаси билан ўртоқлашди-лар.

Ўзаро ҳамкорлик, қўшничилик, дўстлик муносабатларини янада мустақамлаш, маҳаллалар фа-олиятини кучайтириш мақсадида Киров райони ҳамда Ленинобод вилояти маҳаллалари ўртасида шартнома имзоланди.

Шунга ўхшаш хайрли ишлар бошқа қўшни ҳужумчилик, вилоят, шаҳарларда ҳам ўз мазмунини то-пишига умидворимиз.

Шукур ТЕМУРОВ,

Тошкент шаҳар маҳалла ва уй қўмиталари билан ишлаб доимий комиссиясининг раиси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ҳодими.

© ДУГОНАЛАР. Тошкент тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг чеварлари Мунира Қасимова ва Муҳаммад Турсуновлар. Х. Мирзақаримов сурати.

Яқин, Ўрта Шарқ ва Жануби-Шарқий Осиё мамлакатларида

© НЬЮ-ЙОРК.

Совет Иттифоқидан келган таниқ-ли диний аربоб совет ҳар-бий асирларининг тақдирини тўғрисидаги масала юзаси-дан афғон мужоҳидинлари билан музокара қилиш учун кунни кеча Покистон пойтахтидан Пешовар шаҳ-рига йўл олди, деб хабар қилди Ассошиэтед Пресс агентлиги Исломободдан. «Бу муаммони мужоҳидин-лар билан музокара қилган бўлсан, бу биз уни ҳал этиш учун қандай таълиф кири-тиш мумкинлигини ўйлаб кўрамиз», — деди журна-листларга Ўрта Осиё ва Ко-зғистон мусулмонлари ди-ниги назорати ҳайъатининг раиси Муҳаммад Солиҳ ибн Муҳаммад Юсуф. Муҳам-мад Солиҳ: мен совет ҳуку-матининг расмий вакили эмасман, деган гапни ҳам айтди.

© ЖЕНЕВА.

Бу ерда нефть экспорт қилувчи мам-лакатлар ташкилоти (ОПЕК)нинг навбатдаги, 87-конфе-ренцияси очилди. Шу та-шиқлотта кирувчи 13 давлат-нинг министрлари келгуси ярим йилда нефтининг нар-хини ўзгартириш ва уни қайси мамлакат қанча қазиб чиқариши билан боғлиқ бўл-ган масалаларни муҳокама қилдилар.

Учрашув Ироқ билан Қувейт ва Бирлашган Араб Амирликлари ўртасидаги му-носабатларда рўй берган кескинлик вазиятида очилди. Эрон билан уруш йиллари-да араб мамлакатларидан 30 миллиард доллар қардор бўлиб қолган Ироқ шу мам-лакатлар ОПЕК белгилаб берган миқдорда нефть қазиб чиқардилар, шунинг на-тижасида жаҳон нефть бо-зоридаги нархлар пасайиб кетди, деб уларни айбла-моқда. Бағдоднинг фикри-ча, бу нарса шу мамлакат экономикасига зиён етказ-ган.

Конференция теварагида ишонч билан айтилаётган гапларга қараганда, Женева учрашуви арафасида Ироқ берган баёнот ОПЕКдан

нефть нархини ҳар баррель учун 18 доллардан 25 дол-ларгача кўтариб олишга эришиш ва шу тариқа ўзи-нинг молиявий аҳволини тўғрилай олиш мақсадини кўзлайди. Бироқ ОПЕК ку-затув комитетининг учрашу-ви очилиши арафасида бўлиб ўтган мажлиси қатнашчилари (мажкур ташкилотга аъзо бўлган 8 мамлакаттаги вакиллари) шунингга қарши килдирилди. Кунинга 22,5 мил-лион баррелдан ошмаган миқдорда нефть қазиб чиқа-рилган тақдирда ҳар бар-рель учун 20 долларгача нарх белгиланиши амалга оширса бўлганда чора бў-лур эди, деб тахмин қил-моқдалар. Ҳозир айна мана шу миқдор атрофида нефть қазиб олимоқда.

ДАМАШҚ.

Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатларида аҳоли ҳозиргидек суръат билан кўпайиб бораверадиган бўлса, Ингирма биринчи ас-рининг бошларида ер юзидagi араблар 290 миллион ки-шига етди. Суриядаги га-зеталар араб давлатлари уюшмаси томонидан бир қанча ихтисослашган ма-ҳаллий ташкилотлар кўма-гида тайёрланган маълумот-номага асосланиб, пайшанба кунини шу хабарни босиб чи-қардилар. Ҳужжатда эълон қилинган маълумотларга кў-ра 1988 йилда ер кураеси-да араб миллиони яқин киши яшайди. Шу минтақада жой-лашган давлатларнинг аҳо-лиси ҳар йили 2,8 фоиз кў-паймоқда. Ҳозирги вақтда 85 миллион араб меҳнатга лаёқатли ёшдадир.

Исроилда кейинги бир неча кун ичида иккинчи мар-та нарх-наво ошганлиги эълон қилинди. Овқатга со-линадиган туз олти фоиз ва пиво беш фоиздан кўпроқ қимматлашди.

Шу ҳафтанинг бошларида ноннинг турли навлари қий-мати 29—33 фоиз ошган эди. Миллий молия министр-лиги вакилининг айтишича,

музлатилган товуқ ва сарбёғ нархи тез орада оширилди, шунингдек жамоат транс-портда юриш ҳақи кўпай-тирилади.

Вакил рўй бераётган ҳо-дисанинг сабабларини изоҳ-лаб, қимматчиликнинг оши-риш ҳукумат додациялари бе-кор қилинганлиги билан боғ-лиқлигини, энди бу додация-лар чет эллардан мамла-катга келётган мужоҳир-лар учун шароит яратиб бе-ришга сарфланаётганлигини айтди.

БАЙРУТ.

Енилиги соли-ган автоцистерна Ливан-нинг Штора шаҳарчасидаги «Касуф» меҳмонхонаси-нинг 6 қаватли биносига урилди, кучли ёнғин чиқди. Полициянинг хабар қилиши-ча, фаолат ваъжасида 9 киши ўлган, 20 дан кўпроқ киши жароҳатланган, бир не-ча автомобиль ёниб кетган, теварак-атрофдаги иморат-лар шикастланган. Эрталаб-га яқин ўт ўчирувчилар ён-ғинини ўчиришга муваффақ бўлганлар.

АНҚАРА.

Туркия Бир-лашган коммунистик пар-тияси мамлакатнинг энг кат-та шаҳри — Истанбулда, шунингдек эски шаҳарда партия комитетлари тузил-ганлигини эълон қилди. Партия марказий бошқаруви-нинг аъзоси Юсуф Қитиқ-нинг «Гюнеш» газетаси мух-бири билан суҳбатда айти-лишича, ҳозирги вақтда Тур-киянинг яна Ингирма ви-лоятида партия ташкилот-ларини тузиш иши ниҳоя-сига етказилган. Сентябрь ойида жойлардаги партия ташкилотларида конферен-циялар ўтказишга кириши-лади.

Ҳозирги вақтда Туркия конституцион суди Туркия Бирлашган коммунистик партияси раҳбарлари Ҳай-дар Кутул билан Ниҳот Саргиннинг Компартияга ошқора шароитда ишлашга рўхсат бериш ва уни рўй-хатдан ўтказиш тўғрисидаги илтимосини қўриб чиқ-моқда.

© ЕҒОҶГА КУИ АТО ЭТВУЧИ. Тошкент чолғу асбоблари фабрикасининг ёш усталаридан бири Олим Абдиюсуфов.

Ким бўлсам экан?

ТОШКЕНТ шаҳридаги 3-хўнаро-техника билим юртини ҳар йили тугаллаб чиқадиган ёшлар ўзла-ри эгаллаган ихтисослик бўйича саноят корхона-ларига йўл олмақдалар. Мазлумки, ушбу ўқув маскани ҳар йили «Ташельмаш» заводига кўп-ла малакали ишчи-ёшларни тайёрлаб бермоқда. Ут-ган ўқув йилдан бошлаб эса бу ерда ҳужумчи-ликнинг биринчи марта автомобилларга бензин куядиган станцияларда ишлайдиган операторлар тайёрлайдиган бўлим очилди. Бу бўлим Ўзбеки-стон ССР нефть маҳсулотлари давлат комитети тасарруфидидаги ёниги қуйиш шохобчаларига опе-раторлар тайёрлаб беради. Янги касб эгалари-нинг бу йил биринчи марта вилоят ва районлар-га юборилиши ҳам давр талабига мосдир.

Мазлумки, ушбу билим масканида ҳужумчи-ликнинг турли бурчакларидан ва Қозғистон жумҳуриятидан келган ёшлар таълим-тарбия оли-

ҲАЁТГА ЙЎЛЛАНМА

шади. Талабаларнинг пухта билим олиши ва касб-хўнаро ўрганиши учун бу ерда қўлай шароитлар яратилган. Етоқхоналар, спорт заллари, яхши жиҳозланган ўқув хоналари ҳамда билим юрти-деги мавжуд махсус ўқув ишлаб чиқариш устахо-неси ушбу фикримизнинг далилидир. Автомо-билларга бензин куядиган операторлик ихтисос-лигининг эгаланишида Ўзбекистон ССР нефть маҳсулотлари давлат комитети билим масканига яқиндан амалий ёрдам бермоқда. Шу комитет ҳузуридаги методик хона бу гапимизга мисол бўла олади.

Яқинда билим юрти янги бўлимининг илк қал-дирғочлари ҳаётга йўлланиш олишди. 27 нафар ёшлар ишлаб чиқаришга йўлланиш ҳамда «Йили-ғи қуйиш шохобчалари оператори» деган дипло-млари олдилар. Шу муносабат билан бу ерда дипломлари топириш маросими бўлиб ўтди.

Унда сўзга чиққан билим юрти директори Р. К. Тян ва Ўзбекистон ССР нефть маҳсулотлари дав-лат комитетининг маъсўл ҳодими Н. С. Рамазо-нов ҳамда билим юрти ўқув ишлаб чиқариш бў-лимининг бошлиғи С. Д. Шамсиевлар ёшларга оқ йўл тилаб, эгаллаган касбларини эъозлашга-рига истак билдирдилар. Ўз навбатида касб-хўна-ро эгаси бўлган ёшлар ишчи берган устозларига миннатдорчилик нэхор этдилар.

Ҳозирги пайтда билим масканида янги ўқув йилига ўқувчиларни қабул қилиш давом этмоқда. Бу билан маҳинасозлик корхоналари учун на-вбатдаги муносои ишчи ворислар тайёрлашга ҳо-зирдан пойдевор қўйилмоқда.

Абдурауф ДУСТМУРОВОВ, Тошкентдаги 3-хўнаро-техника билим юрти бў-лимининг раҳбари.

Тез ва соз

Бичиш цехида ўтган йили иккинчи электрон-фойдаланиш машинасида олинган катта иқтисодий самара Андижон тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоасини бош-қарувнинг автоматлашган системасини жорий этиш мақсадида мувофиқ эканлигига ишонтирди.

Бирлашма чет элдан яна бешта компьютер сотиб олди. Тошкент автоматлаштирил-ган бошқарув системаси ло-йиҳа-конструкторлик бю-росининг мутахассислари ула-рини ўрнатиш ва соғаллаш бора-сидаги ишларни амалга оши-ришмоқда. Янги бўлим Томск политехника институтини ва Тошкент Давлат дорилфуну-нини битириб чиққан электр-ончилик ва программачилар билан тўлдирилмоқда.

Автоматлаштирилган бош-қарув системаси ишлаб чи-қаришга жорий этилганидан кейин кўпгина бўлимлар ва хизматлардаги бошқарув хо-димлари икки, ҳатто уч мар-та қисқаради. Электрон ма-шиналар турли ҳисоб-китоб-лар ва бошқа «қоғозболлик»-лар билан боғлиқ ишни анча тез ва соз бажарадиган бў-лади.

(ЎЗТАГ).

Буюк ипак йўли бўйлаб

ПЕКИН. Қачонлардир «дунё» пойтахти ҳисобланган кўхна Сиен шаҳридан халқаро экспе-диция йўлга чиқди. У машҳур Буюк ипак йўллари бўйлаб ўти-ши лозим. Миқёс жиҳатидан мислсиз бу савҳат ЮНЕСКО-нинг «Жаҳон маданий тараққи-ётининг ўн йиллиги» дастури-нинг энг асосий воқеаларидан биридир.

Ундан ортқ хориний дав-латларнинг юзга яқин мута-хассис ва олимлари бир ой мобайнида ибодатхоналар ва кўрғонлари, Сиандан Қашқа-рғача ва ундан ҳам олис райо-нлардаги қалъаларнинг вайрона-ларини ўз кўзлари билан кў-риб, ўрганиш учун ажойиб им-кониятга эга бўладилар. Олим-лар экспедиция давомида кўх-на карвон йўлининг инсоният маданияти тарихидаги аҳамия-ти ҳусусида туркум анкуман-лар ўтказадилар, шунингдек «Буюк сафар» яқунлари асо-сида бунга бағишланган илмий асарлар нашр этишни режа-лаштирмоқдалар.

Бундан икки минг йилдан кўпроқ вақт илгари Шарқ бил-лан Ғарбни боғлаган йўлдан қайта ўтиш, деб таъкидланди экспедиция бошланishi муно-сабати билан ўтказилган та-танали маросида, сайёрамиз халқлари ўртасидаги ҳамжиҳат-ликни қучуриштиришга кўма-клаши шубҳасиздир.

АДАБИЁТ ва САНЪАТ

Ёдномалар

Ўз ўрни ва овози бор эди

У ТОШКЕНТ вилоятининг Юнусобод қишлоғида туғилди. Ўси, вояга етди. Ҳали мактабда ўқиб юрган чоғларидаёқ адабиёт, санъатта меҳр қўйди. Хаваскорлик тўғрисидаги фаол қатнашчиси бўлди. Ўн бешта бир пардали пьесалар ёзиб, ўзи сахнага қўйди.

Марҳум ўқитувчи, СССР халқ маорифи аълочиси Анром Обидов шундай ёзган:

— Эсимда, 40-йиллар эди. Ўша вақтда 9-синфда ўқир эдик. Бадий раҳбаримиз оғир касалга чалғиб, келмай қолди. Қарасак, тўғрақ иши тўхтаб қолган. Шунда Рихсибой раҳбарлиги ўз қўлига олди. Унинг бошчилигида Гулом Зафарийнинг «Пахта шугиляри» пьесасини сахналаштирдик. «Ўғай» деб номланган иккинчи асаримизнинг муаллифи эса синфдошимиз Рихсибойнинг ўзи эди. Шу саҳна асари район бадий хаваскорлик кўриғида биринчи ўринни эгаллади. Шунда дўстимизни биз синфдошлар чин юракдан қутлаганимиз сира ёддан чиқмайди.

Драматургиямизда ўз ўрни, ўз овозига эга бўлган Рихсибой Орифжоновнинг адабиётга кириб келишида ана шу пьеса кўрик ролини ўтади десак, хато қилмаймиз.

У театр, драматургияга бўлган ихлоси туфайли 16 ёшида Ҳамза номидagi Ленин орденли Ўзбек Давлат академик драма театрига ишга кирди. Бу ерда Манон Уйғур, Етим Бобононов, М. Гинзбурглардан саҳна сирларини ўрганди. Олим Хўжаев ва Шукр Бурхонларнинг сеvimли шогирдига айланди. Улар билан ёнма-ён, бир сафда туриб ишлади, ҳаётий обрازلар яратди. Тошкент театр ва рассомлик санъати институтида ўқиди.

Рихсибой турли вилоят театрлари саҳналарида 50 дан ортиқ ролларни икром этди. Булар орасида «Олеко Дундич»да Драгич, «Шарқ тоғи»да Ваҳром, «Ўлим босқинчиларга»да шофёр, «Юрак сирлари»да Саттор, «Қароқчилар»да Карл Моор, «Фурқат»да Фурқат, «Муқимий»да Завқий, «Бир севиғи афсонаси»да Вазир, «Айбиз айдорлар»даги Низомов роллари бор.

У қаерда бўлмасин, қайси театрда ишлагани ҳақида ўзига талабчан бўлди. Устоз Станиславский меросини кунг билан ўрганди. Ана шу ҳаракатчанлиги туфайли жумҳуриятимизнинг кўзга кўринган режиссёрларидан бирига айланди.

Рихсибой дастлаб Каттақўрғон шаҳар театрида, кейин Ҳамид Олимжон номли Самарқанд вилоят театрида, Сурхондарё, Сирдарё, Жиззах вилоятлари театрларида бош режиссёрлик қилди. Еш санъаткорларнинг сеvimли устозига айланди.

У сахналаштирган асарлар орасида Шиллернинг «Макр ва муҳаббат», «Қароқчилар», Фегердиннинг «Эзоп», Гоголнинг «Уяланиш», Назир Сафаровнинг «Уйғониб», Зиннат Фатхулловнинг «Оби ҳаёт», Уйғуннинг «Гирдоб», Я. Худойқуловнинг «Дугоналар», Ҳ. Ғулومнинг «Ўғил уялантириш», Алп Жамолнинг «Тош тешар», Ғ. Умарбековнинг «Одам туғилди» каби трагедия, драма ва комедиялари бор.

У Сурхондарё вилоят ва Тошкентдаги Муқимий номидаги Ўзбек Давлат мусиқали театрларида директорлик лавозимида ишлаган чоғларида катта ташкилотчилик ишларини амалга оширди. Унинг жумҳуриятимиз санъат тарқиқитига қўшган самарали ҳиссаси партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб таъдирланди: 1963 йили Рихсибой Орифжонга «Республикада хизмат кўрсатган санъат арбоби» деган фахрий унвон берилди.

Еш санъаткорларга устозлик қилиш билан бир қаторда Рихсибойда томошабинларга манзур бўлган пьесалар яратиб иштиёқи ҳам бир зум сўнмади. Ҳамиша, ҳамма вақт ўз устида ишлаш, калам тибратиб учун вақт топа билди. Унинг дастлабки маълум жумҳурият халқ ижоди уюнда муҳомама қилиниб, халқ театрларида сахналаштиришга йўлланма олди. «Завандоз», «Ўғай» пьесалари шундай жумҳурият ижоди.

1958 йилнинг баҳори Рихсибой Орифжон ҳаётида ўчмас из қолдири. Ҳудди шу йил унинг «Турмуш сабоқлари» пьесаси Ўзбекистон Санъат бош бошқармаси томонидан Қўқон шаҳар театрида қўйишга тавсия этилди. Жамоатчилик томонидан эъроз қилиниб билан кўтиб олинган янги пьеса премьерасидан кейин қўл ўтмай, «Ўзбекистон маданияти» газетасида совет оиласини мустаҳкамлаш мавзусида яратилган бу саҳна асари тўғрисида рецензия пайдо бўлди.

Рихсибой Орифжоннинг яратган драмалар замонавий мавзуси, ранг-баранглиги, уларда дарвининг муҳим масалалари қамраб олинганлиги билан ажралаб туради. Масалан, «Башарат қийин бўлса»да Ўзбекистонда пахтачиликни ривожлантириш мавзуси қаламга олинса, «Она ҳўким»да оналарнинг фарзанд олдидан бурчи ҳаётий фантлар орқали рўй-рост очиб берилди.

Рихсибой Орифжон келгусида қатор пьесалар ёзишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган эди. Бироқ, унинг орзулари амалга ошмади. «Янги бошлиқ» пьесаси тугалланмай иш столида қолди кетди. Бевақт ўлим таниқли санъаткор, режиссёр, драматург, ёшларнинг меҳрибон устози, коммунист Рихсибой Орифжоннинг орамиздан олиб кетиши: икки гурирак турган бир даврда, 55 ёшида вафот этди.

Ҳозир у ҳаёт бўлганда 65 ёшга етган бўларди. Шу ўринда бир фикр ҳаёлимиза келди. Ўзбекистон ССР Маданияти вазирлиги, жумҳурият санъат бошқармаси у ишлаган ва қалб қўрини баҳшида этган вилоят театрлари бу устоз санъаткор хотирасига бир назар ташлаб унинг биронта асарини сахналаштирсалар нур устига нур бўларди. Зеро бутун умрини санъатга бағишлаган Рихсибой Орифжоннинг инсонларни эслаш ва унинг замон руҳи билан ҳамнафас пьесаларига мурожаат қилиш, бу — биз санъаткор-иқдорларнинг муқаддас бурчимиз бўлмоғи керак.

Зикр МУҲАММАДЖОНОВ, СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофотининг соҳибдори.

қий қотиллик деб тушунган Кўчқор актёр (Наби Раҳимовнинг олдига югуриб бориб ёрдам бермоқчи бўлади. Уни суратга олинаётган жойдан четлатишади. Шунда у «Киноининг биров бир тилини олмади» деб жаҳли чиқари. Тўғри гапни айтиди. Ўша кишлоқда муаммолар қалиб қолган, киночилар олди-қоңди воқеаларни ура-ура қилиб суратга олишса, Унинг ўрнига халқнинг дардига ҳамдард бўладиган, маънавий қадриятларимизни тиклайдиган, ёш авлодини тўғри йўлдан бошлайдиган асарлар яратгани маъқул эмасми?!

«Темир хотин» яна шу томон билан муваффақиятли чиққани, аския пайрови, қочқирлар ўз ўрнида, ус-таллик билан қўлланилади. Халқимизнинг кулгисеварлиги, футболга қандоқ қўйиш (бунинг учун футбол матчи-ни олиб кўрсатиш шарт эмас) ўз ифодасини топган. Кўчқорни биринчи марта боғлаб қўйишганда армиядан қайтган асар ҳам ёрдамлашганини кейин эшит-тишга тўғри шундай дей-ди: «Армиянинг кучи етма-ди дегин». Қаранг-а, содда, аммо киши кулгисини қи-стадиган бу жумла кинода ҳам ўз ўрнида усталик билан ишлатилди. Никоҳ ўқитиш маросими эпизоди шундай кулгили чиққани, бунда уча-ла актёрнинг маҳоратига тан бериш даркор.

Умуман олганда бош рол-лари икром этган Дилором Өтамбердиева (Аломат), Му-род Ражабов (Кўчқор), Ди-лором Қамбарова (Қумри), Гани Аъзамов (Дасаев), Жамшид Зокиров (Олимтой) яратган қиёфалар муваффа-қиятли чиққан. Бу режиссёр ва санъаткорларнинг ҳамжи-ҳат ва масъулият билан иш-га ёндашганликлари туфай-лидир. Бунинг «Юлдуз» ижо-дий бirlашмасининг катта ютуғи деб аташ даркор.

Рашид БОБОМУҲАМЕДОВ. © СУРАТЛАРДА: «Темир хотин» фильмидан лав-ҳалар. Р. Ғафурбеков суратлари.

ди. Ушбу фильмда Кўчқор роботага гапирган турби кели-нин шундай дейди: «Ўзбеки-нинг дардини дастурхон қили-б ўтирибман... Ўзбекининг дардини ҳеч ким эшитмайди. Эшитадигани темир бўлиб чиқди...» Ҳа, бу гапда ната-маъно бор. Шу пайтгача бирон одам «Аҳволнинг, ту-риш-турмушнинг қандай, сен-га нима керак» деб сўрама-ган. Катта-ю кичигининг га-пи «Шунча миллион пла-нинг бор, бажар» эди. Бун-дай напшоқ ҳаётни кўриб ҳатто темир одам ҳам га-пириб юборди: «Пахта, пахта дейсиз, кўрпангизга пахта тополмайсиз».

Филимга қанчадан-қанча ёш-ёш ўзбек аёллари ўларига ўт қўйиб юборишляпти. Го-ҳида уларни сабр-тоқатсиз-ликда, иродасизликда айб-лаймиз. Лекин ҳаммасининг чегараси бор-ку! Ахир ўша-ларнинг талай орзу-умидла-ри бўлган-ку! Ўшга Ўзбек аёли қилаётган ишининг ар-мисини ҳам бажармаган Аломат (темир хотин) бун-дай ҳаётга чидай олмади. Шундақа яшайдан кўра ўз «жон»га қасд қилишни афзал кўрди. Уни напш эт-

ган Олимтой (актёр Жамшид Зокиров) ўқириб-ўқириб йиғлайди, ахир у темир, авайлаш керак эди, дейди. Сценарийга киного олиш эпизодининг киритилишида ҳам катта матно бор: «ки-ш-и-да бир гуруҳ киночилар фильмнинг суратга олишляпти. Режиссёрлар ва операторлар ўзаро рус тилида гаплаш-ляпти. Отишма. Бунинг хақи-

Кулдириб йиғлатади, йиғлатиб кулдиради

(«Темир хотин» кинофильмини кўргандан кейинги ўйлар)

МУАММОЛАР

Миллий қадриятларимиз

ЕЧИМИНИ КУТМОҚДА

Ўз тарихи, ўз маданиятини қадрлаган халқ асло кам бўлмайди. Афсуски, биз ил-гари бу ҳақиқатга унча эътибор билимаган эдик. Халқимиз ўтмишини акс эт-тирувчи барча ноёб ҳужжатлар узоқ йил-лар музейларда фойдаланилмаган димчи-қиб эди. Ахир музейлар халқ тарихи ва ма-даниятини бойитиш ва тарғиб қилиш учун яратилмайдими! Қолаверса, ўтмиш билан боғлиқ бўлган ҳар бир ҳужжатни топиб, бу

жойга олиб келиб қўйиш осонликча ҳал бўлмас керак. Бинобарин, бу хайрли иш, нина билан қудуқ қазийдигай мушкулдир. Шунинг учун музейларга эътиборни кучай-тириш, уларга зарурий ёрдамлар кўрс-атишни энди ортқ пайсалга солиб бўлма-ди. Шу муносабат билан мухбиримиз шаҳар музейларининг айримларида бўлиб, мута-хассислар билан сўхбатлашди.

Комил ТУРСУНАЛИЕВ,

М. Т. Ойбек номида Ўзбекистон ССР халқлари тарихи музейи бош сакловчиси.

— Эндилкида миллий қадриятларга муносабат ўзгариб, тарихимизнинг қўнчилик билмаган қатламларига қизиқиш ортиб бормоқда. Шу пайтга қадар халқимиз тарихи юзаси тушунириб келинди. Бугунги ошкоралик даврида энди халқ тарихини бурттирмай, ўз ҳолича ёритиш фурса-ти келди.

Яқинда Менинг музейда ишлаётганимга 27 йил тўлди. Иш фаолиятини давомида музей тарихи тўғрисида кўп нарсани билиб олдим. Унинг ташкил топганига ролпа-рога 114 йил бўлди. Бироқ ўтган бу давр мубайнада шаҳарда қанчадан-қанча шохона қасрлар қурилди. Музей учун эса янги бино қуриш ҳеч кимнинг ҳаёлига кел-мади.

Пастдан туриб айтилган аруз-додлар бела-нда турган қўшқорларга етиб бормасди. Кўрмай-сизми, музей ўз тарихида беш жойга кўчиб ўтди, бироқ ҳар гал унга ҳужжатли ҳолатга келиб қолган эски иморат ажратилди. Ҳозирги жой-лашган биноси 1870 йилда икки қаватга мўлкал-лаб қурилган. «Омилкорликни» қарангки, 1950 йилда бир амаллаб унинг устига учинчи қават қўндирилди. Бироқ, 1966 йилги қаттиқ ер қил-лашлар натижасида бир қисми тоб ташлаб, чў-ка бошлади. Ҳалокат рўй бериши арафасида тур-ган бинони тазмирлаш ишлари эса «бор отан-га, бор онангандан нарига ўтмайпти. Музей фондида ибтидоий тош давридан, то бугунга қадар халқимиз босиб ўтган тарихга гувоҳлик берувчи 200 мингдан ортиқ ноқир буюмлар бо-сиб қолгани мумкин бўлган эски бинода са-кланилмоқда. Утмиш маданиятимизга эътибор шунинг!

Махмуд АҲМЕДОВ, Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейининг катта илмий ходими.

— Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейининг ташкил топганига етмиш икки йил бўлди. Жам-ғармасида қирқ мингдан ортиқ кўргазма бор. Ўзбек амалии ва тасвирий, қардош халқлар санъатлари маданиятларини қамраб олган хор-жий Шарқ санъатидан иборат олти бўлим иш-лаб турибди. Қайта қуриш шарофати билан маъ-навий гузаллик, нафосат иқдорлари, халқ ижодиётини авайлаб саклаётган, тарғибчилар-нинг моддий-маънавий аҳоли ҳам кўриб чи-қилса ёмон бўлмас эди.

Музей хазинасини билиш, ўқиш, ўрганиш осон ишми! Кейинги пайтда томошабинларнинг музей-га келиши ихтиёжда камайиб кетди.

Эндилкида музей ходимлари Иттифоқимиз буй-лаб нарх-навоининг тобора ошиб бораётганидан, қочон ўз ойлик маошлари ошмишни йиғлаб та-ҳсилга тушишмоқда. Ахир уларнинг маоши ни-ҳоятда кам, Бетта ходимлар ойига 100 сўм оло-майдилар. Катта илмий ходимнинг ойлиги 140 сўмдан ошмайди. Бундай ойлик билан ҳозирги пайтда оила тебратиб бўладими!

Давлатмурод САЪДУЛЛАЕВ.

Назм дафтаридан

Сўз
Сўз қанонин ўқидан, норасога омон йўл.
Сўз жаҳон-ки, кўриқдан, ўзга жаннат макон йўл.
Сўз ила ниқ оламни, ифтидо этсак агар.
Назми фикрат булбулини, отгувчи ўқ, қанон йўл.

Сўз сеҳр-ни, азимдин шох-гадо Фарҳод эрур,
Чарҳда Фарҳод қўлқу лек, доруламон забон йўл.
Сўз эрур ишқ қалъаси кўргувчи-ю, бугунгун ҳам,
Теги эрса янғим-фикрат, онгли зотда ёмон йўл.

Сўз ила султон бўлиб, элга жон бўлмоқ-ку бахт,
Кўп, назм гулбодини, бундай овоз замон йўл.
Навоий сўз мулкига, Мозандарон тутди об,
Дежа Турсун сен бу қун, оби Мозандарон йўл.

Хитоб

Тўғнагиндиги эгурман Мажнун бошимни,
Бу хитобимизга берганимиз дош.
Мен ўзим айтимасам кўзда ёшимни,
Сен артолмасан эй, буюк кўёш.

Товус

Қалбим бўм-бўш эрур борлиғи патдир,
Улкан ҳафас ичра, умри гурбатдир.
Мен қаёс этмадим, товус умрига,
Булбулдек ўрганиб, сайрамоқ шартдир.

Турсун МУҲАММАД.

МУТАХАССИСЛАР БИЛАН САНЪАТКОРЛАР ҲАМКОРЛИГИ

Ўзбекистон Давлат симфоник оркестри ҳамкорлик шартномаси бўйича томошалар кўрсатишга киради. Бундай яқин алоқа СССР Кимё санъати министрига қарашли тажриба-кон-структорлиги бюроси билан ҳам йўлга қўйилди.

Тошкентда жойлашган бу муассасада талайгина мутахассис фаолият кўрсат-моқда. Уларнинг бўш вақтларини хуш-чақчақ ва маълумли ўтказиш мақсидида оркестр ҳамкорлик шартномасини ту-зиб, қатор қизиқарли тадбирларни бел-гиллади.

Узаро келишувга биноан Яил давоми-да санъаткорлар намида ўнга яқин сим-фоник концерт қўйиб беришади. Бюро жойлашган бинодаги клубда намойиш қилинадиган ҳар бир томоша кон-структорлар илтимослари асосида тайёрла-нади.

Айни вақтда тажриба-конструкторлиги бюроси қўйилган концертлар харажати кўтариб, оркестрни моддий томон-дан қўллаб-қувватлайди.

Акбар АЛИЕВ.

Китоб жавонингизга

«Маълумки, менинг тил муам-моларига бағишланган қатор мақо-лаларим Ўзбекистон матбуотида эълол қилинди. Буларга ўқувчи-лардан минглаб хат келди. Қўлим-даги хатларда қандайдир тўтас, унда 400 минг кишининг фикри ифода-ланган, дейиш мумкин, чунки ме-нинг мақолаларим босилган газета-журналларнинг адади (тиражи) шунча рақамни ташкил этади, агар тил ҳақидаги мақолалар халқимиз-нинг орасида қўлма-қўл бўлиб ке-таётганини назарда тутсан, унда бу рақам 10 миллионни ташкил этса ажаб эмас. Мен газеткон ва журналконларнинг хатлари асоси-да узоқ ойлар давомида жамоат-чилик фикрини ўрганиб чиқдим...»

Ушбу сатрлар таниқли драма-турғ ва публицист, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Абдуҳақдор Иброҳимовнинг кун-кеча Ўзбекистон ССР «Фан» нашриёти томонидан чоп этилган ва мухлислар қўлига бориб теккан «Тил — тақдир демек» рисоласи-дан олинди. Дарҳақиқат, муаллиф куюнчаллик билан таъкидлагани-дек, тилининг тирлиги халқнинг мавжудлигидир. Тилсиз халқ йўл. Тил ва халқ жон ила тандир.

Рисолани varaқлар экансиз адиб ўзбек тили муаммоларига иқтишоий ҳаётнинг турли масалаларга боғ-лиқ эканлиги ҳақида атрофлиқа сўз юритганлигининг гувоҳи бўласиз. Жумладан, рисоланинг «Тил — тақдир демек» сарлавҳаси публицистик мақоласида муаллиф ўзининг «Тил билан эл — жон ила тан» мақола-си юзасидан бу мух-лислари ёзиб юборган дил сўз-

ларини ҳам келтирган. Жумладан, андиқонлик Бобур Ҳамроқулов «А. Иброҳимовнинг «Тил билан эл — жон ила тан» мақола-сида халқимизнинг дилидаги гаплар айтилибди», дейди. ТошДУ толи-каси Гулнора Абдурахимова, Тош-кент шаҳар, Сағбон кўчаси, Ҳур-

нинг миллий шакли демек! Тил — эл қўрқинчиси юрт посбони демек! Тил — миллият вакилларини мус-таҳкам бирлаштирувчи, тутиб ту-рчи бөлбөг демек... Тил — та-рих кўзгуси, тарих эса тил кўзгу-си демек... Рисолани varaқлар экансиз ун-

даги бири-бирдан мазмунли пуб-лицистик мақолаларда муаллиф-нинг ўзбек тилининг ҳаётдаги ўрни хусусида фикр юритиб, иқтисоий турмушнинг бир қатор муҳим муаммоларига батафсил тўхталиб ўтганига шохид бўласиз. Ушбу фикрларимиз муаллифнинг «Тил-нинг тирлиги — халқнинг мав-жудлиги», «Саодат қалити», «Тий-рак қўзу зинарак қалб билан», «Юртдошлик бурчимиз», «Ер фар-зандлари керак» сарлавҳаси ости-даги публицистик мақолаларда ўз ифодасини топган.

Савд БОБОВ.

МАРОҚЛИ РИСОЛА

Ўзбекистон ССР «Фан» наш-риёти филология бўлимининг ташкил этганлиги жуда ҳам хайрли бўлган. Ушбу нашриёт шу янги босилган ор-қали филология фанининг турли муаммолари хусусидаги фикр-му-лоҳазаларини ўртоқлашганини ўз олдига мақсад қилиб қўйганлиги

таҳсинга сазовордир. Ҳамир учи-дан патир деганлардек, ана шу бўлимининг биринчи бўлиб драма-турғ ва публицист Абдуҳақдор Иброҳимовнинг кенг китобхоналар оммасига мўлкалланган рисола-сини нашрдан чиқарганлиги хай-рли ишдир. Энг сўнгги гап шунки, муаллиф тил масалаларини ёри-тишда тилчи ва ёзувчи, тарихчи ва этнограф, иқтисодчи ва социолог, географ ва ўлмушунос сифатида теран фикр юритган. Бу нарс ҳар қандай таҳсинга моликдир.

Савд БОБОВ.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

Халқ таълими бош бошқармаси
С. И. СТРЕЛКОВ НОМЛИ 2-МАТБААЧИЛАР
ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1990-1991 ўқув йили учун

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Билим юрти ўрта маълумотли электрон қурилмалари фотонабор операторлари, мусоҳиҳ-ҳарф терувчилар, офсет босма усули матбаачилари, ҳарф-терувчилар, матбаачилар ва муқовасозларни тайёрлайди.

9-11 синф маълумотига эга бўлган 15-18 ёшли йигит ва қизлар қабул қилинади.

9-синф маълумоти билан қабул қилинганлар 3 йил ўқийдилар ва диплом билан бирга тўлиқ ўрта маълумот ва ҳунар эгаси бўладилар.

Ўқувчилар бепул уч маҳал иссиқ овқат ва кийим-бош билан таъминланадилар. 11-синф маълумоти билан ўқишга қабул қилинганлар учун ўқиш мuddати бир йил. Ойига 30 сўмдан стипендия билан таъминланадилар.

Билим юртини аъло баҳолар билан тугатганларга Москва ва Ўлов матбаа институтлари, Тошкент энгил санает институтининг матбаа бўлиmlарига ўқишга йўланмалар берилган.

Билим юртидаги ўқиш вақти ишлаб чиқаришдаги меҳнат стажига кўпилади. Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Билим юртида 6 ойлик тўлиқ ва тикувчилик курслари, бадиий ҳаваскорлик тўғрисидаги спорт секциялари ишлаб турибди.

ЎҚИШ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛанади.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: билим юрти директори номига ариза, автобиография, туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти тўғрисидаги гувоҳнома (асли), 6 дона 3x4 см. катталикдаги сурат, тиббий шаҳодатнома.

Билим юрти манзили: Тошкент шаҳри, Чилонзор ноҳияси, Нурхон кўчаси, 21-уй (метронинг «СССР 50 йиллиги» станицисидан 11, 13-троллейбуслар, 33-автобуслар, 33-автобус билан «Бўриқар кўприги» бекатигача борилади).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

Х. З. КАЛОНОВ НОМИДАГИ ОЛИЙ
ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Янги ахборот технология (ИАТ)лар ва бошқаруви ҳужжатлар билан таъминлаш (НИТ) соҳаларидаги касбларни эгаллашни истаган барчага Х. З. Калонов номидаги олий ҳунар билим юрти педагогик технологияларининг янги қўрилишларини тавсия этади.

Олий ҳунар билим юрти фаолиятининг бош мезони — узулқисм касб-ҳунар ва ҳар бир йили — бу эгалланган касб-ҳунар ва ўз куч-қуввати билан янги халқ хўжалигига тадбир этиш учун ишлаб чиқаришга тегиш имконияти демандир. Ҳар бир йил — таълимнинг навбатдаги босқичидаги конкурсида иштирок этиш демандир.

Билим юрти ўз ўқувчилари ва талабаларига ЯАТ ва НИТ — ОТ соҳасида ишдаги тортиб то муҳандислик малакасига бўлган бир неча ихтисосларни эгаллаш имкониятини яратди.

ЎҚИШ МУDDАТИ 1 ЙИЛДАН 6 ЙИЛГАЧА. Тошкент шаҳрида пропискада турувчи, ўрта мактабларнинг 9 ва 11-синфларини битирган шахслар ўқишга қабул қилинади.

ЎҚИШ ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИВ БОРИЛАДИ.

Кирши имтиҳонлари ўрнига абитуриентларга фанлар бўйича уларнинг ақлий тараққиёт даражаларини аниқлаш мақсадида стандарт топшириқлар берилди ва руҳшунослар суҳбатидан ўттиш тавсия этилди.

Хўжатлар 15 августгача қабул қилинади.

34-55-73, 34-55-51 телефонлари орқали қўшимча маълумотлар олиш мумкин.

Манзилими: 700084, Тошкент шаҳри, Хуршид кўчаси, 45-уй (10-эъ), 44, 56, 68-эъ, 88, 179-автобусларнинг «Семашко номида институт» бекати).

Ўзбекистон ССР Қурилиш вазирлигининг
МАРКАЗИЙ ЎҚУВ КОМБИНАТИ

станокчи-дурдгор, электр газ-пайвандчи, металл-конструкцияларни йиғувчи-слесарь, кўприк қанчаларининг машинисти, арматурачи касблари бўйича

1990 йил учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ЎҚИШ МУDDАТИ — БИР ОЙДАН 5 ОЙГАЧА. Ўқиш даврида ўқувчилар ойна 102 сўм стипендия билан таъминланадилар.

Ўқишни тамомлаганлар иш билан таъминланадилар.

Машғулотлар — ГРУППАЛАРНИНГ ТўЛИШИГА ҚАРАБ БОШЛанади.

Бизнинг манзилгоҳ: Тошкент шаҳри, 100-алоҳа бўлими, Абдулла Қаҳҳор кўчаси, 32-уй (2, 3, 80, 98-автобусларнинг «16-ПТУ» бекати).
Телефонлар — 55-36-11, 54-94-87, 54-95-71, 54-98-72.

Тошкент шаҳар ижроия комитети
Халқ таълими вазирлиги

«ТАШЭКС» ишлаб чиқариш бирлашмаси базасидаги
17-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

Совет Армияси сафларида хизмат қилган қайтган йигитларни «экскаватор синовчи-машинисти» ихтисоси бўйича

3 ОЙЛИК КУРСЛАРГА
ШОШИЛИЧ СУРАТДА

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Бу мутахассислар «30-3221» экскаваторларидаги синовчи бўлиши учун чет элга чиқаришга ҳам мумкин.

Стипендия — 100 сўм.
Ўқиш — 1 августдан бошланади.

Манзилими: 700052, Тошкент шаҳри, Содиқов кўчаси, 6-уй (4, 5-троллейбуслар, 23, 29-трамвайларнинг «Таш-ЭКС» ишлаб чиқариш бирлашмаси» бекати).
Телефонлар: 68-68-74, 68-67-09.

«ВОСТОК» БАНКИ

70001 КАСАЛ БОЛАЛАРГА ЕРДАМ ЖУМҲУРИЯТ
МАҚСАДЛИ ХАЙРИЯ ҲИСОБИ ОЧИЛГАНЛИгини
МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

МАЗКУР ҲИСОБГА ҚУНИДАГИЛАР ҚАБУЛ
ҚИЛИНАДИ:

— Давлат ташкилотлари, кооперативлар ва аҳолининг вақтинча фойдаланилмаётган (ёки самарасиз фойдаланилмаётган) маблағлари. Бу маблағлар бўйича «Восток» банки ишнинг самардорлиги билан белгиланадиган фойзалар ҳисоблаб борилади. Зарур ҳолларда депозит суммаси қайтариб берилганда фойзаларнинг шартномаларга тегишли қисми омонатчига тўланиши мумкин;

— давлат ташкилотлари, кооперативлар даромадининг хайрия ҳисобига бегараз ўтказилган қисми. Бу маблағ бўйича солиқ олинмайди. Бу пул маблағлари бўйича «Восток» банки йилига камидан 10—12 фоиз ҳажмида даромад тўлайди.

«Восток» банки фойзалар бўйича олинган даромадларга ҳар кварталда Болалар фонди билан биргаликда ўта танқис ускуналар, медикаментлар, ўйинчоқлар ва бошқаларни харид қилади ва уларни бевосита даволаш муассасаларига юборди.

Хайрия ҳисобининг аҳоли тўғрисидаги «Восток» банкнинг ҳисоботлари жумҳурият матбуоти саҳифаларида мунтазам ёритиб борилади.

Касал болаларнинг дардини енгилаштириш Сиз билан бизнинг қўлимиздан келишга ишонамиз!

Манзилими: Тошкент шаҳри Фигельский кўчаси, 66-уй.
Телефонлар: 68-79-61, 68-79-62, 68-79-64.

Организм суяк системасидаги муайян нуқталарни рефлектор бўйича таъсирлантиришга асосланган но- анъанавий

ОСТЕОРЕФЛЕКСОТЕРАПИЯ ДАВО УСУЛИ

Сизга кўпгина хасталиклардан фориғ бўлишингизда ёрдам беради.

Бронхиал нафас қисмини, катталар ва болалардаги кўз-ириални, уч шохли асаб томйри неврити, мигрень, умуртқанинг барча бўлимларидаги тоғайларнинг қотиб қолиши, шу жумладан радикулит (бел оғриги) ва ишинас, елка-кўрак периагртрити, кардиалгия, эпикондилитлар, қўрғуна-дараро невралгия, сенестопатия, бўғимлар шаклини ўзгартирувчи артролар, болдирдаги трофик яралар, товонда туз йиғилиши, спортчилардаги менисцитлар, Озгуд-Шляйтер хасталиги муваффақиятли даволанади.

Макувр даволаш усули СССР Соғлиқни сақлаш вазирлигининг етакчи клиникаларида синаб қўрилган ва бу усулда беморларни даволашга рухсат берилган.

Юқори самарали бу усулни қўллашга монелик қилувчи қарши кўрсатмалар йўқ.

Даволашни махсус курсда тайёрларлик кўрган юқори малакали врач ўткази.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 2-уй (Ўрда). Жумҳурият пулли поликлиникаси, 17-хона, 44-59-78 телефон бўйича қўшимча маълумотлар олиш мумкин.

КОРХОНАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Хўжалик ҳисобидаги давлат ташкилоти — Ёшларнинг «ВОСТОК» илмий-техника ижоди маркази илмий-ишлаб чиқариш фаолиятини ташкил этиш учун хизмат хоналарини (идораларни), лабораторияларни ва ишлаб чиқариш хоналарини

СОТИБ ОЛАДИ ЕКИ ИЖАРАГА ОЛАДИ.

Қуйидаги телефон орқали қўнғироқ қилинг; 33-15-93 (соат 10 дан 19 гача).

Ёшларнинг «Восток» илмий-техника ижоди маркази.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

«ЎЗБЕКФИЛЬМ» КИНОСТУДИЯСИ ҚОШИДАГИ
«ЮЛДУЗ» ИЖОДИЙ УОШМАСИ
СУРАТГА ОЛИНАЕТГАН ЯНГИ
«КЎЗЛАРИМ ИҲЛИНГДА»

номли фильмнинг бош қаҳрамони ролининг ижросига 17-23 ёшдаги ўзбек қизларини ва 24-30 ёшдаги йигитларни ўз имкониятларини

СИНАБ КЎРИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ
Қабул соат 10 дан 17 гача.

Бизнинг манзилгоҳ: Тошкент шаҳри, Чилонзор кўчаси, 1-уй.
Телефон: 45-34-53, ички телефон: 363.

М. Абзалов, Ф. Мусаёнов, О. Убайдуллаевларни сўранг.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ТАЭКВОН-ДО ФЕДЕРАЦИЯСИ (ВТФ)

ПУЛЛИ ШУЪБАЛАРГА
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Машғулотларни федерациянинг халқаро классдаги энг яхши тренер-инструкторлари олиб борадилар.

Шуъбаларга ҳар кун соат 10 дан 20.00 гача қуйидаги манзилда ёзилиш мумкин. Тошкент шаҳри, Високонский даҳаси. «Теннис саройи».

39-43-27 телефон бўйича маълумотлар олиш мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ТИКУВЧИЛИК САНОАТИ АССОРТИМЕНТИ ВА МОДАЛАР ЖУМҲУРИЯТ МАРКАЗИ

кўзга ташланадиган, инфодал ташқи кўринишга, келишган айд қоматга ҳос бўлган ва ҳаракатлар раволиги, ўзини артистларга ҳос тутиш ва кийинги маданиятни тақомиллаштириш истагида бўлганлар учун Модалар театрига намойишчи-антёр вазифинга шарҳ миллатларига мансуб, бўйи камидан 170 см, 44—46 размерли кийим кийдиган, 18—25 ёшли қизларни

«ТАШАВТОМАТИКА» ЗАВОДИ

штамплар, пластмассалар қуйиш учун исканжали-қопиллар, мосламалар тайёрлаб бериш учун
БЮЮРТМАЛАР ҚАБУЛ
ҚИЛАДИ
Манзилими: 700007, Тошкент шаҳри, Генерал Петров кўчаси, 131-уй.
Телефонлар: 67-27-13, 67-26-78, 68-28-36.

Ўзбекистон ССР Қурилиш вазирлигининг

АХБОРОТ-ҲИСОБЛАШ
МАРКАЗИ

3 дона «ИСКРА-10.3011» электрон ҳисоблаш машинисини

СОТАДИ.

Маълумотлар олиш учун 78-51-21 телефон орқали Ю. А. Рубченкога мурожаат қилинсин.

ИШОНЧ ТЕЛЕФОНИ

Рухий кечинмалар Сизни қаттиқ безовта этаётган бўлса, дилингизда безовталиқ, ғам-алам, қайғу-ҳасрат, хавотирлик-қўрқинч аломатлари пайдо бўлиб, чорасиз аҳволга тушиб қолгудек бўлсангиз, миянгиизга ўз-ўзини но-буд этиш каби васваса ғоялари келганда — бу ҳолатлардан қутулиш йўли ҳам бор — эканлигини унутманг.

Сизнинг йилингизда даролашадиган хамроҳингиз бор — бу сизнинг телефонингиз — 87-87-87

рақамларини териб, «Ишонч телефони» ходимлари билан сўтанингини хоҳлаган дақиқаларида маслаҳатлашингиз мумкин. Ўз исм-фамилиянги ва уй адресингизни айтишингиз шарт эмас. Хизмат бепул.

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

ЎЗБЕКИСТОН ССР
ТИКУВЧИЛИК САНОАТИ
АССОРТИМЕНТИ ВА
МОДАЛАР ЖУМҲУРИЯТ
МАРКАЗИ

бююртмалар бўйича
Тошкент шаҳри ва вилоятдаги корхоналарга бориб
САЙЁР МОДАЛАР
НАМОЙИШINI
ЎТКАЗАДИ

Келишувга кўра ҳақ тўланади.

Бююртмалар қуйидаги манзилда қабул қилинади: Тошкент шаҳри, Сапёрлик кўчаси, 25-уй.
56-05-25, 56-04-19 телефони бўйича қўшимча маълумот олиш мумкин.

Тошкент полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмаси қошидаги 3-босмахона турли ташкилотлардан гувоҳнома, синов дафтара, шаҳодатнома, ўқувчи билетлари, хилма-хил папкалар, блокнотларни тайёрлаб бериш учун чекланмаган ҳолда

БЮЮРТМАЛАР ҚАБУЛ
ҚИЛАДИ

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Юнусов даҳаси, Муродов кўчаси, 1-уй.
Телефонлар: 24-86-77, 24-79-97.

Қуйишев район ижроия қўмитасининг ободлаштириш бошқармасига қарашли йўл варақалари учун берилган йўқолган

ШТАМП
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент булка-қандолатчилик комбинатида берилган 1291, 1292 номерли муҳри ишонч қоғозларининг йўқолган

ТОЗА БЛАНКЛАРИ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Қуйишев район ижроия қўмитетига рўйхат олинган «Сони» кооперативининг йўқолган муҳри ва бурчакли штамп

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Чилонзор район ошқ-овқат савдоси идораси маълумоти ва насаба уюшмаси 33-ўқон мудир М. Ориповга отаси

Толбиқов
ОРИПОВНИНГ
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент шаҳар Чилонзор район дефинекциялар станцияси ямаовси неса ходим

Савлатхон Сандурхонна
ТУРСУНОВНИНГ
вафот этганлиги чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Киров ноҳияси улгурин-чакана мева-сабзавот комбинати ямаовси нархлар бўйича мутахассис Г. М. Хусановага отаси

Мирза Раҳमतов
ҲИЖМАТОВНИНГ
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Тошкент» агрофирмаси томонидан Саидов Миярфў номига берилган 3532 сонли йўқолган

ИШОНЧ ҚОГОЗИ
БЕКОР ҚИЛИНАДИ

«Вечерний ташкент» — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриятининг Меҳнат Қизил Вайроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри.
МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.
Яншидан ташқари ҳар кун ўзбек ва рус тилларида мустақил чиқади.

Р — 06229.
140.390 нускада чоп этилади. Индекс 64690. Д — 2201.
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

○ Тошкентдаги ўт ўчирувчиларнинг стадионида ёш ўт ўчирувчиларнинг жумҳурият мусобақалари бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистоннинг турли вилоятларидан келган ўт ўчирувчиларнинг ёш кўмакчилари ўз маҳоратларини намойиш этишди. Команда ҳисобида Тошкент шаҳри вакиллари голд чипки, биринчи ўринни эгаллашди.

СУРАТЛАРДА: ўт ўчирувчилар эстафетаси; алангага қарши кураш; марра яқин.

Р. Альбеков суратлари.

ШВЕЙЦАРИЯНИНГ КЕЛАЖАГИ ТАЪМИНЛАНДИ

Бу келажак ҳозирча бешиқда, лекин болалар қара-вогилари ва кийим-кечаклари тобора кўпроқ талаб қилинади. Чунки мамлакатда туғилиш кўпайиб бормоқда.

Баъзи статистика маълумотларини келтириб ўтамиз. 1974 йилда Швейцарияда урушдан кейин туғилиш энг юқори даражага чиққанлиги қайд этилди, ўша йили швейцарияликлар хонадонларида 84507 чақалоқ пайдо бўлди. Кейинчалик туғилиш камайиб кетди ва узок вақт давомида йилига 70 минггача чақалоқ туғилди. 80-йилларнинг охиридагина чақалоқлар сонини кўпайишининг исчилад тамойили кўзга ташланди. Утган йили 81180 гўдак дунёга келди.

Тўғри, туғилиш хали аҳолининг барқарор миқдорда бўлишини таъминлайдиган даражага етгани йўқ. Лекин бу йил ана шу кўрсаткичининг ўсиши кутулкимоқда.

Тобора кўпроқ ёш швейцарияликлар ўларининг бахт

тўғрисидаги тасаввурини фақат амал ёки моддий фаровонлик билан эмас, болалар билан ҳам боғланишларига иминилар ёрдам берди! Матбуотнинг таъкидлашича, Бунга турмуш даражасининг юқорилиги, Швейцария фуқаролари асосий қисми ижтимоий жиҳатдан химоя қилинганлиги, шунингдек туғилиш кўпайтиришга қаратилган махсус чоралар ёрдам берди.

Яна бир руҳий омил — ҳам мавжуд Швейцарияда чиқадиган «Швейцар» иллюстририв ҳафтаномаси ўтказган ёш отаналарга савол бериб уларнинг фикрини аниқлаш шунингдек фикрини, уларнинг кўпчилиги фарзанд кўриш ёки фарзандлари сонини кўпайтиришга айд қилганликлари янги айд масъулиятроқ ва авлод масъулиятроқ ва оқилдор бўлади деган умидлари билан боғлиқ. Шунингдек улар Болаларнинг дунёдаги кўп нарсаларни яхшилик сари ўзгартиришга муваффақ бўладилар, деб ишонмоқдалар.

УЙЛАНМАСЛИКНИ АФЗАЛ КЎРУВЧИ БЎЙДОҚЛАР

Сенегалда ҳар юз аёлга ўртача 95 эркак туғри келади. Эркакларнинг 44,4 фоизи уйланмасликни афзал кўрувчи бўлиб, айни пайтда турмушга чиқмаган хотин-қизлар атиги 19,3 фоизни ташкил этади. Сенегалликлар ана шу қизиқарли рақамларни Декарда чиқадиган «Солей» газетасидан билиб олдилар. Газета 1988 йилги аҳоли рўйхати ақуларига доир статистика маълумотларини эълон қилди.

Сенегалда аҳолининг 94 фоизи ислом динига эътиқод қилади. Курьонда бир неча хотин олишга рухсат этилса ҳам, сенегаллик муслмон эркакларнинг атиги 28,3 фоизининг иккита ва ундан ортиқ рафиқаси бор. Айни пайтда сенегаллик аёллардан 52,1 фоизининг кундошлари бор.

Қизлар етуқ шиддаги эркакларга турмушга чиқишни афзал кўрадилар, шу сабабли Сене-

галда бева эркакларга нисбатан бева аёллар кўпроқ.

Статистика маълумотларига қараганда, 1988 йил 27 майда Сенегалда 6 миллион 928 минг 405 киши яшаган. «Солей» газетасининг фикрича, аҳоли ҳар йили 2,9 фоиз кўпаяётганлиги ҳисобга олинса, ҳозир аҳоли сонини 7 миллионга етди деб дадил айтиш мумкин.

Аҳолининг кўпчилиги — 43,7 фоизи волоф элтига мансубдир. Пулар-Тель (ёки фансубе) ва тукуллар бир-бирига яқин элтилар бўлиб, улар 23,2 фоизни, сөрвер элти эса 14,8 фоизни ташкил этади. Шунингдек диола, мандинго ва бошқа кам сонли халқлар ҳам бор. Энг кўп тарқалган тил волоф тили бўлиб, мамлакат аҳолисининг 70 фоиздан кўпроғи бу тилини билади.

Муҳаррир ўринбосари
С. Б. ЕҚУБОВ.